

Principy posuzování záměrů na novou výstavbu v památkově chráněných sídlech.

Metodika NPÚ

Autoři: Karel Kuča ,Věra Kučová ,Karel Kibic

Recenze

Potřeba podobně zaměřené publikace se s přibývajícím stavebním ruchem uvnitř historicky cenných památkových sídel pocítuje již delší dobu. Není to tak ani vlastní recenzentova potřeba, jenž je sám praktikujícím architektem, jako spíše a hlavně neustálá potřeba kvalitní a názorné „osvěty“, která dá jakýsi praktický návod k použití v případech většiny českých a moravských historických sídel.

Návod, který nebude přesnou kuchařkou s precizně odměřenými porcemi říms, soklů, oken a proporcí, ale spíše souborným pohledem na dlouho nesumarizované odvětví stavitelství-totíž na **typ novostavby na místě stavby zmizelé, určené k demolici či dosud bez zástavby-tedy proluky.**

(Pro snadnost dalšího textu bude recenzent používat většinou tento termín-proluka.)

Bylo by snadné a laciné nařídit z pozice ústředního pracoviště památkářů celé republiky jakési obecně závazné schéma zástavby proluky, které by pak v regionech mohli stavaři a památkáři aplikovat na své konkrétní úkoly. Je třeba ke cti autorů konstatovat, že se ani na okamžik k podobnému schematismu neuchýlili a že si uchovávají zdravou míru odstupu a pokory před tvorbou jednotlivých architektů a obecně stavitelů, kteří budou v budoucnosti tuto náročnou disciplínu realizovat.

Na úvod své drobné publikace si autoři vytyčují pracovní pole a shrnují principy územní památkové ochrany sídel v České republice. Zkráceně popisují jednotlivé formy územní památkové ochrany-rezervace, zóny, ochranné pásmo a vyjmenovávají důvody, které vedou k požadavkům na zástavbu proluky.

Dále se autoři zabývají již jednotlivými architektonickými typy staveb v prolukách a snaží se o jejich celku srozumitelný popis.

(Zde by snad bylo vhodné doprovodit tyto kategorie o drobné perokresby či jiné ilustrace, srozumitelně zobrazující toto třídění.)

Jedná se o následující kategorie:

- 1) novostavba jako kopie zaniklé stavby
- 2) novostavba jako parafráze zaniklé stavby
- 3) novostavba jako nové tvůrčí dílo-historizující pojetí,
 - kontextuální pojetí,
 - kontrastní pojetí,
 - neutrální pojetí

Podrobná stať je dále věnována principům posuzování nové stavby na místě zaniklé zástavby, tedy vlastnímu tématu celé publikace. Jsou zde popsány příklady prázdných ploch po

zaniklé zástavbě a určovány kritéria, s jejichž pomocí se má tvůrce i posuzovatel jeho díla řídit.

Tato kritéria jsou jen velmi obecnými návody, postihujícími elementární proporcí, výškové, objemové, materiálové a tektonické zásady architektonické tvorby v konkrétních dále popsaných stavebních situacích.

Nebýt odstrašujících příkladů, uvedených v obrazové příloze, by recenzent byl v pokušení vytknout autorům přílišnou podrobnost této partie i se zaměřením na vesnickou zástavbu, ale takto naopak kladně hodnotí veškeré aspekty jejich rozboru včetně dvorních traktů, přístaveb, nástaveb a **novostaveb jako náhrad dosud existujících staveb.**

Autoři u posledního jmenovaného případu proluk-mimořádně aktuálního a v blízké budoucnosti velmi častého tématu mnoha památkových sídel-podrobně kvalifikují jednotlivé objekty a vysvětlují, proč je např. bezpodmínečně chránit a bojovat ze všech sil proti novostavbě až po přímý požadavek památkové péče na novostavbu v proluce.

Je zde věnována pozornost nezastavitelným plochám v historických sídlech a hodnocení pohledové exponovanosti novostaveb ve vztahu i k nové dominantě.

V další kapitole autoři nabízejí vlastní pohled na obecné detailní architektonické principy pro novostavby a provádějí zde vlastně potřebnou osvětu v nejširším slova smyslu. Opět pohled do obrazové přílohy přesvědčí, že tato názorná osvěta je velmi potřebná. Pro větší názornost zde však opět recenzent postrádá jednoduché perokresby – viz např. Herout, Honzík, Žák apod.

Jsou zde zmíněny střechy, komíny, krytina, průčelí domů, okna, vstupy, vazba domu na terén, materializace, barevnost, doplňky a oplocení novostaveb v prolukách.

Závěrem autoři citují obecně platné právní předpisy a památkovou legislativu, související s tématem jejich publikace.

Konečné stránky jsou věnovány přehlednému seznamu památkově chráněných sídel v České republice.

V obrazovém doprovodu se autoři pokusili o názornou ilustraci jejich metodiky a přehled různých povedených i nepovedených novostaveb v prolukách komentují s věcným zdůvodněním pro a proti.

Recenzentovi zde sice chybí uvádění jednotlivých autorů zástaveb v prolukách, ale vzhledem k množství sebraného materiálu je dohledání autorství často velmi složité.

Na závěr lze konstatovat, že tato publikace velmi kvalitním a poučným způsobem vyplňuje mezeru na trhu odborné literatury příslušného zaměření. Nedává sice-a to je na ní nejsympatičtější-kategorické a jediné správné návody na problém novostavby v historickém prostředí, ale sumarizuje a třídí dostupný materiál a poučenému tvůrci a jeho posuzovateli dává kultivovaný přehled, s jehož pomocí se lze alespoň částečně vyvarovat neúspěchu při tak náročném poslání, jakým je architektura a stavitelství v památkově cenném prostředí.

Ing. arch. Petr Malinský
27.11.2004 Praha